

Tereziánská Vojenská Akademie

Předmluva

Ať už člověk přistupuje ke městu Wiener Neustadt jakkoli, starý hrad rodu Babenberků z dvanáctého století spolu s katedrálou ověnčenou dvěma kostelními věžemi a s vodní věží impozantně formuje městskou scénérii.

Díky své strategicky významné lokaci je historie města a hradu (zámku) vskutku záživná a rozmanitá. Samotná funkce hradu se v průběhu let rovněž měnila: původně byl založen jako výspa na ochranu obchodních cest ve formě důležité křižovatky a nebo jako zablokování nepřátelských armád, dále se ukázal býti oblíbeným místem pro uvěznění politických nepřátel a posléze paradoxně pro pobyt císařských hodnostářů nebo samotné rodiny Habsburků. Nakonec bylo sídlo vybráno jako místo pro instituci pěstující elitní důstojníky, Vojenskou Akademii.

Umístěná na historickém místě, taky známém jako „Vždy věrný“, Vojenská Akademie byla založena v roce 1751 (podle různých zdrojů možná 1752 nebo i 1755, ale jak domorodci velmi rádi a ustavičně připomínají, byla to první vojenská akademie na světě) císařovnou Marií Terezií, proto se nazývá „Theresianische Militäarakademie“ (Tereziánská Vojenská Akademie) a má několik zkratk, mimo jiné MAK, MilAk, TherMilAk nebo TMA, které jsou dle mých zkušeností používány víceméně náhodně a bez jakéhokoli řádu či smyslu. Na příkaz císařovny dostal první velitel Akademie, polní maršál a kníže Leopold Josef z Daunu, za úkol udělat z kadetů „skvělé důstojníky a spravedlivé muže“. Tato dvojité mise trvá dodnes a zdejší správa se stále snaží, i dle svého druhého sloganu „armis et litteris“, vojensky i akademicky pěstovat své chráněnce, aby se stali jak skvělými důstojníky Rakouských ozbrojených sil tak i dobrými a počestnými občany.

TMA dnes

Aby byla schopná Rakouským ozbrojeným silám poskytovat vysoce kvalifikované, charakterní důstojníky, tato dobře známá instituce nabízí velkou škálu tréninku a výuky, začínající vojenskou střední školou, přes vysokoškolský kurz poskytující praktické zkušenosti a solidní akademický základ a končící plnohodnotným univerzitním bakalářským titulem.

Institut Základního Výcviku Důstojníků, nebo také Institut 1, je zodpovědný za zajištění základního důstojnického výcviku pro kadety. Šest až osm (typické studium sestává právě z šesti) semestrů dohromady tvoří „Fachhochschul-Studiengang Militärische Führung“, což se neadekvátně, ale oficiálně překládá jako „univerzita aplikovaných věd“, zkráceně jej budeme nazývat „Kurz FH“.

Kurz FH má poskytovat spolehlivý akademický základ pro budoucí důstojníky a vede k plnohodnotnému univerzitnímu titulu (Bakalář Vojenského Leadershipu). Mezi šesti semestry musí být podstoupeno dalších šest tréninkových modulů praktického vojenského leadershipu na úrovni čety. Nakonec je tedy výcvik důstojníků tvořen Kurzem FH a tréninkovými moduly, dohromady „Kurz kariérního důstojníka“. Ten dohromady trvá okolo 3 let.

Institut pro pokročilý výcvik důstojníků, nebo také Institut 2, zajišťuje pokročilý výcvik podle principu celoživotního vzdělávání pro kariérní i záložní důstojníky. Toto se vztahuje na výcvik do úrovně praporu, tudíž velitele rot a štábní důstojníky. Vzdělávání jsou zde

důstojníci mířící na pozice vyššího důstojníka, a to nehledě na vojenské odvětví nebo specializaci. Taktéž stojí za zmínku „Oddělení pro výzkum a vývoj“, které se zaměřuje především na vývoj počítačem podporovaného tréninku (computer-assisted training CAT) a provozování virtuálních tréninkových simulací.

Roční obrat tvoří okolo 2000 absolventů. Trénink je provozován jak prezenční výukou (obecnou i specializovanou) tak i dálkovým studiem (u určitých kurzů). Velká pozornost je dbána na umožnění důstojníkům pracovat v mezinárodním prostředí (OSN, OBSE, EU, NATO). Číslo 2000 je z naší tříměsíční zkušenosti zavádějící. Pravděpodobně znamená součet absolventů všech (a to i těch týdenních) kurzů. Co se týče Institutu 1, základního důstojnického výcviku, školní prapor, jenž jej řídí, sestává dohromady ze tří rot (podle tří ročníků), z nichž žádná nemá více než 100 lidí. Z důvodu minimálního kontaktu s Institutem 2 nemůžeme posoudit, kolik lidí prochází tamním studijním plánem.

Armáda Bosny a Hercegoviny nemá vlastní vysokou vojenskou školu pro přípravu budoucích důstojníků. Proto své kadety posílá po celé Evropě, mimo jiné i do Rakouska. To platí i pro Černou Horu. Nejdříve se účastní kurzu němčiny ve Vídni. Pak jdou na výcvik do TMA, kde si ozkouší svou nově naučenou němčinu ve vojenském prostředí. To znamená, že většinou ničemu nerozumí a mají to o to těžší.

Aby se člověk dostal do TMA, musí kromě jiných nároků (zletilost, zdravotní způsobilost apod.) projít i nejméně rokem na útvaru. To důkladně proseje řady nadějných rekrutů. V realitě to funguje tak, že na akademii se hlásí hlavně poddůstojníci. V důsledku je věkový průměr zdejších studentů cca o pět let vyšší, než u nás na UO (osobní odhad). Mnoho z nich má dlouhodobé přítelkyně, manželky nebo dokonce děti a jsou obecně zralejší. Jako v jedné z mála armád jsou tam povoleny vousy, což tento pocit snad umocňuje.

Budova a okolí

Dominantou Akademie a zároveň hlavní budovou je zámek samotný. V něm se nachází většina učeben a zařízení relevantních pro základní důstojnický kurz. Za druhé světové války byl bombardován a skoro zcela srovnán se zemí nálety Spojenců, avšak v padesátých letech byl obnoven a uveden do provozu. Nebudeme se zdlouhavě zdržovat barvitým uměleckým popisem, stačí říct, že se do něj vleze víceméně všechno potřebné. Od velkokapacitních učeben pro přednášky, což v Rakousku zdá se znamená cca 60 lidí, až po menší učebny určené pro menší skupiny a cvika. Uvnitř je tudíž dost místa pro výuku všech příslušníků školního praporu. To však není všechno. Nejenže se na zámku nachází všechny kanceláře pro důstojníky a byrokraty, on dokáže pojmut i valnou většinu studentů samotných, kteří zde žijí v buňkách po dvou pokojích, v každém z nichž pobývají 3 nebo 4 lidé. Místo, které vyjde na jednoho studenta, je zde poměrně o něco málo menší, než u nás, zato však výbava pokojů vysoce převažuje očekávání nebo nároky průměrného studenta UO. Tato výbava je ale zase vyvážená společnými, frekventovaně využívanými sprchami a záchody, které jsou zase na druhou stranu dobře udržovány.

Co se týče zařízení a prostorů, vyzdvihli bychom tělovýchovné příležitosti, které jsou nabízeny. Hned vedle zámku je vojenská posilovna, která je vskutku rozlehlá a poskytuje všechny možnosti od základního kardia po nějaké to těžší posilování s váhami. Pro vstup je potřebná jen vstupní karta, která zajišťuje pohyb skrz celý komplex. Nikdy se nám nestalo, že by tam bylo příliš mnoho lidí, nepříjemný vzduch, nepořádek nebo nějaký jiný problém. Legenda mezi studenty praví, že jednou při lockdownu v době covidu z ní přes noc zmizely

všechny váhy a nikdy se nezjistilo, co se s nimi stalo. Teoreticky by se měla večer zavírat, ale prakticky se dá využívat 24 hodin denně 7 dní v týdnu. Od nás z mezinárodního semestru byla relativně populární a z knihy návštěv lze vidět, že i domorodci byla nezřídka využita.

Honosit se TMA může znamenitým zámeckým parkem. Napojen na komplex, veřejně přístupný a velmi dobře udržovaný, nic, co může UO nabídnout (pochopitelně uprostřed Brna) se mu nemůže rovnat. Mezi venkovní cvičiště patří volejbalový kurt, běžecká dráha, vojenská dráha NATO a mnoho jiných. Nás vskutku zaujal park samotný, která měl krásný přesně pětikilometrový okruh s mnoha alejemi ale i relativně hustě zalesněnými oblastmi. Součástí těchto prostor jsou i stáje, louky a všeobecně místa pro jízdu na koni. Nabídka, přístupnost a kvalita cvičišť ani líné osobě nedovolila se flákat.

Pro studenty a důstojníky, kteří se už nevešli na hlavní budovu, je dostupná ještě ubytovna hned naproti přes ulici. Nenechme se snad zmást zavádějícím pojmem „ubytovna“, poněvadž za ním se skrývá velmi klidná, tichá a příjemná budova s velmi prostornými pokoji a čistými, oproti hlavní budově málo využívanými hygienickými zařízeními. Zde byla ubytována mužská část mezinárodního semestru a pomohlo nám to vybudovat si dobrý sousedský kolektiv, a to i díky bezpochyby bezbřehé trpělivosti chudáka rakouského majora, který ke své smůle bydlel hned vedle nás.

To, že Wiener Neustadt je malé město (45 000 obyvatel) znamená, že cesta do centra města je jen pár minut. Zde se může člověk občerstvit v restauracích s tradičními domorodými pokrmy a nebo ve stáncích provozovaných přistěhovalci, mezi nejoblíbenější se řadí asi kebab (Arabové), nudle (Vietnamci) nebo pizza (Arabové). Ve městě je i obchodní centrum a plno maloobchodů jako Billa. Co se týče středoevropského prostoru, je to prostě typické město/maloměsto. Nejbizarnější však pro nás byla zavírací doba. Většina podniků otevírala velmi zvláště a téměř bez výjimky zavírala okolo 19:00. Často se stávalo, že podnik měl volno v sobotu a v úterý či v pondělí a v úterý. Asi nejvíce zvláštní bylo, že městské obchodní centrum bylo zavřeno právě v neděli. Možná je to někde normální, ale nás to určitě lehce udivilo.

Jídlo a pití

V přízemí se nachází kuchyně s jídelnou, která bez problémů nasytí všechny studenty, pedagogy i důstojníky, a to prakticky bez front. Případy, kdy jsme museli na jídlo čekat, by se daly spočítat na prstech zmrzačené ruky. Poskytovány byly snídaně, obědy i večeře. Pro zdejší studenty byly placené jedním či dvěma eury a pro mezinárodní studenty byly zdarma. Jídlna funguje jako samoobsluha, kde má člověk na výběr většinou přibližně ze tří jídel, která může kombinovat, jak chce, a rovněž si může i nabrat, kolik chce. Jediný problém v tomto systému byl v případě vajíček, která na snídani vždycky bez výjimky došla dříve, než jsme se k nim stihli dostat. Kvalita stravy byla podle informací, které jsme dostali před příjezdem, „dostačující podle rakouských standardů“. Neměli jsme tušení, co si pod tím představit, ale po třech měsících můžeme říct, že to opravdu onu kuchyni skvěle vystihuje. Chutnost i výběr byly srovnatelné s naší univerzitní kuchyní, někdy lepší, někdy horší. Rozdíl je vskutku ve kvantitě. Jak již bylo zmíněno, člověk si mohl vzít, co hrdlo ráčilo. Nebyl problém vzít si čtyři řízky s houskou nebo kombinaci lasagní, kuřecích křidýlek a k tomu knedlík. Rovněž zde byly koše s ovocem, nikdy ne méně, než šest druhů, a dále koše s pečivem, zpravidla housky a dále buďto třeba chleba, loupáky, bagety atd. Ovoce i pečiva si člověk rovněž mohl nabrat, kolik chtěl.

Snídaně byla dělána stylem švédského stolu, kde byly na výběr všemožné sýry, paštiky, šunky, salámy apod. K nim bylo samozřejmě již zmíněné pečivo a ovoce, za nápoj mohly být zvoleny jablečný džus, multivitamin, ledový čaj, coca cola, káva nebo horká čokoláda. Na stejné úrovni byly přirozeně i ostatní jídla.

Jedním z dalších výdobytků TMA je vlastní restaurace, tzv. „Caffeteria“. Roli obsluhy tam hráli odvedenci, kteří se rovněž účastnili života na TMA a to třeba ve formě strážních hlídek či kuchtíků v jídelně. Mimochodem právě tito odvedenci byli (na stráži) vybaveni opravdovými útočnými puškami Steyr AUG. Netuším, zdali fasovali i ostrou municí, ale oproti tomu naše strážní služba vybavená bajonety, kterými se stěží dá nakrájet salám, vypadá poměrně trapně. Každopádně v restauraci bylo možno si celý pracovní den objednat řízek s bramborami či hranolkami, řízek v housce, těstoviny nebo i pizzu. Ceny za tyto relativně kvalitní pokrmy jsou zcela zanedbatelné, levněji by se nikde najíst nedalo. Nejednou jsme tam upozorovali vojáky a důstojníky, jak v uniformě popíjejí i sklenici piva, která se tam rovněž podává. Jednou z hodnotných zkušeností z Rakouska je, že ne všude se pít v uniformě jednoznačně odsuzuje, nýbrž například tam nebo ve Francii je zcela normální. To je něco, co nás jako mladé české vojáky opět udivovalo. V průběhu našich třech relativně společensky aktivních měsíců se ani jednou nestalo, že by jakýkoli domorodý voják popíjející v uniformě svůj úbor poskvřnil nebo nedej Bože provedl nějakou neplechu. Párkrát se i stalo, že zahraniční studenti byli k příležitosti slavnostní události pozváni do důstojnického klubu, kde se taky jako občerstvení podával alkohol.

Den na TMA

Ráno jsme vstávali v 6:30, stejně jako na UO. Po vyčištění zubů a převlečení do uniformy jsme se vydali na snídani. Po pokrmu ve své rozmanitosti konkurujícímu všelijakému hotelu nás čekal nástup nás erasmáků společně s domorodci, který začínal v 7:20 součtem všech přítomných, pokračoval v 7:30 příchodem vedoucího praporčíka a velitele (velitelky) roty a končil zpravidla do 7:40 pro předání informací v němčině, které nikdo nerozuměl, snad až na studentku z Německa. Ta měla s rakouským přízvukem jen velké problémy. To, že se uměla domluvit alespoň polopaticky znamenalo, že byla naší neoficiální spojkou mezi příslušníky mezinárodního semestru a domorodým velením. Další bizarností, zprvu zcela nepochopitelnou, bylo, když několikrát týdně někdo šel před velitelku roty a všichni začali tleskat. Přibližně po měsíci jsme se dovítbili, že se tam prostě tleská, když má někdo narozeniny. Každé pondělí se taky zdvihaly vlajky za hudby bubnu a trubky. První šla nahoru Rakouská, dále následovala vlajka Bosny a Hercegoviny, Černé Hory a Evropské Unie.

Výuka začínala buďto rovnou v 7:45 anebo klidně až v 9:30-9:50. Regulérně budeme počítat s časem 9:45, protože tamní rozvrh byl dělán tak, aby studenti měli ráno čas na tělovýchovu a sport, občas řízenou, občas osobní. Po času na sport jsme vylezli z postele a šli na hodiny. Ty byly ve valné většině případů rozděleny na 45 minut a byl kladen důraz na to, aby mezi nimi bylo nejméně 5 minut přestávky. Kolem 12:00 byl čas na oběd a přibližně kolem 13:30 (začátek byl opět vždy jiný) jsme se vraceli na učebnu. Tam jsme opět trávili po 45 minutách a v 16:00 byla večeře. Ano, z nějakého důvodu se na TMA koná večeře v 16:00, asi chtějí jít brzy domů. Zpravidla jsme poté měli volný čas či prostor pro samostudium, ale někdy se stalo, že jsme se učili až do 19:00 či 20:00.

Rozvrhnutí výuky se výrazně od UO liší. Místo jiného rozvrhu každý týden se předměty koncentrují do týdenních modulů, kde se v pondělí s předmětem začíná a v pátek končí. To

zahrnuje všechny přednášky, cvika a konečný test. Domorodci mnoho z jejich předmětů absolvují v angličtině. Těchto jsme se účastnili spolu s nimi, některé však byli jen pro Erasmus a na některé dokonce přijeli i další zahraniční studenti, ti však v Rakousku trávili jen týden, protože modul, na který přijeli, byl jen týdenní.

Ceremonie

Jedna věc, ve které jsou v Rakousku nesporně otravnější než u nás, jsou ceremonie. Rakušané neustále něco slaví, něco fotí (snad po každém týdenním modulu chtěli udělat skupinové foto) nebo chtějí někde nastoupit. Nejlepším a nejbolestivějším příkladem je určitě slavnostní vyřazení třetího (posledního) ročníku. U nás tato ceremonie trvala přibližně hodinu a půl, ale tam v zahraničí nejenže nutili všechny stát po dobu tří hodin, ale muselo se to dělat dvakrát: pro rodinu (...známé, přátele...) a pro veřejnost. Šťastnou náhodou se toho někteří z nás účastnit na ostro nemuseli, ale už jen generálka stačila. Na stání na místě si rovněž vymysleli „slavnostní pohov“ a „slavnostní pozor“. Nenechme se však názvy zmást: obojí je normální pozor, akorát že při jednom máte ruce v pěst a při druhém otevřenou dlaň. Ve výsledku vojáci tři hodiny stojí v pozoru a ani se nehnu. Ve čtvrtek při generální zkoušce, v pátek večer pro rodinu a v sobotu v poledne pro veřejnost. A to ani nepočítáme všechny zkoušky pochodování a stání na místě celý týden předtím.